

SEFER HAMITZVOT #57 – PESACH SHENI

1) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה נז

והמצוה הנ"ז היא שצונו לשחוט פסח שני מי שנמנע ממנו פסח ראשון והוא אמרו יתעלה (בהעל' ט) בחודש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו. ובכאן יש למקשה שיקשה עלי ויאמר אלי למה זה תמנה פסח שני וזה סותר מה שהקדמת בשרש השביעי באמרך שדין המצוה לא יימנה מצוה בפני עצמה, ידע מקשה קושיא זאת שהחכמים כבר חלקו בפסח שני אם יהיה דינו כדין פסח ראשון או הוא צווי נאמר בעצמו ופסקה ההלכה שהוא צווי נאמר בעצמו. ולכן ראוי למנות אותו בפני עצמו.

2) במדבר פרק ט

(א) וידבר יקוק אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר: (ב) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: ... (ו) ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: (ז) ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקרב את קרבן יקוק במעדו בתוך בני ישראל: (ח) ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה יקוק לכם: פ

(ט) וידבר יקוק אל משה לאמר: (י) דבר אל בני ישראל לאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחקה לכם או לדרתיכם ועשה פסח ליקוק: (יא) בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אתו על מצות ומררים יאכלהו: (יב) לא ישאירו ממנו עד בקר ועצם לא ישברו בו ככל חקת הפסח יעשו אתו: (יג) והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההוא מעמיה כי קרבן יקוק לא הקריב במעדו חטאו ישא האיש ההוא:

רש"י במדבר פרק ט פסוק ז

(ז) למה נגרע - אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה. אמרו לו יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים ויאכל הבשר לטהורים. אמר להם עמדו ואשמעה, כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו. אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה. וראויה היתה פרשה זו להאמר ע"י משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות ע"י זכאי:

3) במדבר פרק כז

(א) ותקרבה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה: (ב) ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה פתח אהל מועד לאמר: (ג) אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על יקוק בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו: (ד) למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתנו כי אין לו בן תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו: (ה) ויקרב משה את משפטן לפני יקוק:

(ו) ויאמר יקוק אל משה לאמר : (ז) כן בנות צלפחד דברת נתן נתן להם אחזת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת את נחלת אביהן להן : (ח) ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו :

(4) רש"י במדבר פרק כז

(ה) ויקרב משה את משפטן - נתעלמה הלכה ממנו וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר (דברים א, יז) והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי. דבר אחר ראויה היתה פרשה זו להכתב על ידי משה, אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן : (ז) כן בנות צלפחד דברת - כתרגומו יאות, כך כתובה פרשה זו לפני במרום, מגיד שראתה עינן מה שלא ראתה עינו של משה : כן בנות צלפחד דברת - יפה תבעו. אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו :

(5) ספר החינוך מצוה שפ

משרשי המצוה, לפי שמצות הפסח הוא אות חזק וברור לכל רואי השמש בחידוש העולם, כי אז בעת ההיא עשה עמנו האל ברוך הוא נסים ונפלאות גדולות ושינה טבע העולם לעיני עמים רבים, וראו כל עמי הארץ כי השגחתו ויכלתו בתחתונים, ואז בעת ההיא האמינו הכל, ויאמינו כל הבאים אחריהם לעולם באמת, שהוא ברוך הוא ברא העולם יש מאין בעת שרצה, והוא העת הידוע, ואף על פי שבריאת היש מן האין הוא דבר נמנע מדרך הטבע, כי כמו כן נמנע לבקוע מצולות ים עד עבור בתוכו עם כבד ביבשה וישבו למקומן, ולהחיות עם גדול ורב ארבעים שנה מלחם היורד מן השמים יום יום, ויתר האותות והמופתים שעשה לנו בעת ההיא שכולן נתחדשו בהפך הטבעים. וענין חידוש העולם הוא העמוד החזק באמונתנו ובתורתנו, כי למאמיני הקדמות אין תורה וחלק לעולם הבא עם ישראל. ידוע הדבר, אין להאריך במפורסם. על כן היה מרצונו ברוך הוא לזכות במצוה זו הנכבדת כל איש מישראל ואל יעכבהו אונס וריחוק מקום מעשותה, כי אם יקרהו עון שנאנס בחדש הראשון ולא זכה בה עם הקודמין יעשה אותה בחדש השני. ולפי שהוא יסוד גדול בדת, הגיע החיוב גם כן אף על הגר שנתגייר בין פסח ראשון לשני, וכן קטן שהגדיל בין שני הפסחים, שחייבין לעשות פסח שני.

(6) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צג עמוד א

תנו רבנן : חייב כרת על הראשון, וחייב כרת על השני דברי רבי. רבי נתן אומר : חייב כרת על הראשון, ופטור על השני. רבי חנניא בן עקביא אומר : אף [על] הראשון אינו חייב כרת אלא אם כן לא עשה את השני. ואזדו לטעמייהו, דתניא : גר שנתגייר בין שני פסחים, וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים - חייב לעשות פסח שני. דברי רבי. רבי נתן אומר : כל שזקוק לראשון - זקוק לשני, כל שאין זקוק לראשון - אין זקוק לשני. במאי קמיפלגי? רבי סבר : שני רגל בפני עצמו הוא, רבי נתן סבר : שני תשלומין דראשון הוא, תקוני לראשון לא מתקין ליה. ורבי חנניא בן עקביא סבר : שני תקנתא דראשון הוא.

(5) רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ה הלכה א

מי שהיה טמא בשעת שחיטת הפסח שאין שוחטין עליו, או שהיה בדרך רחוקה, או נאנס באונס אחר, או ששגג ולא הקריב בראשון, הרי זה מביא פסח בארבעה עשר לחדש השני בין הערבים,

ושחיתת פסח זה מצות עשה בפני עצמו ודוחה את השבת שאין השני תשלומין לראשון אלא רגל בפני עצמו לפיכך חייבין עליו כרת.